

Veronika Štěpánová

Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., Praha

Výslovnostní specifika toponym v češtině

Tento příspěvek¹ se soustřeďuje na toponyma vyskytující se v současné češtině. Půjde o poněkud neobvyklý pohled na tuto problematiku, na toponyma se zaměříme z hlediska fonetického². Budeme se zabývat toponymy jak českého, tak cizího původu. Analyzovaný materiál vychází především z dotazů adresovaných jazykové poradně Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR. Komunikace s veřejností je pro lingvistu cenným zdrojem často velmi pozoruhodných informací. Zjišťujeme tak například, která vlastní jména jsou pro mluvčí výslovnostně problematická, zda dostupné příručky dokáží dané nejasnosti vyřešit atp. V jazykové poradně se nezdá lze setkat i s různými zajímavými, až bizarními otázkami (nejen ohledně zvukové podoby toponym), jejichž výskyt jazykovědce přímo zaskočí.

Kromě výslovnosti toponym pocházejících ze „známějších“ cizích jazyků, jako je angličtina, němčina, francouzština, španělština, polština atd., u nichž nebývá problém výslovnostní pravidla zjistit, setkáváme se v jazykové poradně i s otázkami na výslovnost nejrůznějších exotických zeměpisných názvů, které mají původ např. v afrických jazycích, případně není vůbec jasné, z jakého jazyka pocházejí (lingvista řešící takovýto dotaz pak musí nejprve zjistit, kde se dané místo vlastně nachází). V těchto případech (pokud se podaří zjistit původ jména) je často třeba odkázat na odborníka, který se daným jazykem zabývá³.

V češtině není výslovnost celé řady cizích toponym (a vlastních jmen vůbec) ustálena⁴ a chybí zde práce, která by se věnovala tomuto tématu zevrub-

---

¹ Článek vznikl s podporou **RVO: 68378092**.

² Tento aspekt analyzovala také např. E. Pokorná [1980].

³ Jak uvádí N. Kadmon [2006: 100], jeden z největších problémů týkající se toponym plyne ze skutečnosti, že pocházejí z nejrůznějších jazyků. Dále dodává, že toponomastikové by měli řešit jak grafickou podobu zeměpisných jmen, tak i jejich výslovnost, a připomíná, že zvuková forma je primární.

⁴ Tento fakt uvádí již E. Pokorná [1979: 228]. Táž autorka pak po analýze českých encyklopedických publikací, učebnic zeměpisu, školního atlasu světa, příručky Původ zeměpisných jmen a novinových textů konstatovala: „Neméně pestrá je situace vyslovovaných podob cizích jmen. Všechny příručky výslovnost uvádějí, avšak liší se mezi sebou jak způsobem přepisu, tak i určením výslovnosti samé. Dokud není výslovnost cizích zeměpisných jmen kodifikována, můžeme pouze sledovat, zda autoři zachovávají aspoň jednotu uvnitř jednotlivých typů jmen. Také v publikacích jednoho nakladatelství nebo učebních pomůckách by bylo potřeba, aby se údaje shodovaly.“ [Pokorná 1980: 167–168].

ně⁵ a která by případně formulovala komplex pravidel⁶. Tuto mezeru pocítují nejen pracovníci v jazykové poradně, ale především mluvčí z praxe (z médií), nejčastější autoři zde analyzovaných dotazů, a vůbec všichni, kteří s problematickým jménem potřebují nakládat i v písemné podobě, protože skloňování vlastních jmen se v češtině řídí především jejich vyslovovanou podobou⁷.

Ortoepická kodifikační příručka *Výslovnost spisovné češtiny* (1978) sice kapitolu věnující se problematice výslovnosti cizích vlastních jmen obsahuje, avšak ani zde mnohdy nenajdeme adekvátní řešení⁸. Dalšími zdroji, odkud lze čerpat české fonetické podoby toponym, jsou především výkladové slovníky. Například *Slovník spisovné češtiny* obsahuje přímo specializovaný seznam zachycující zeměpisná jména i s fonetickými přepisy. Rovněž v některých heslech staršího *Slovníku spisovného jazyka českého* a také v aktuálních *Pravidlech českého pravopisu* lze ortoepické podoby toponym nalézt⁹. Tyto všeobecně zaměřené příručky pochopitelně nemohou obsahovat velké množství zeměpisných jmen, zaměřují se jen na nejfrekventovanější z nich. Ne vždy tak v nich nacházíme odpověď na speciálnější dotazy. Jako problematické se také jeví, že informace o výslovnosti z těchto zdrojů nejsou vždy ve vzájemné shodě, některá výslovnostně nejednoznačná pojmenování jsou zde sice obsažena, avšak fonetická podoba u nich není uvedena, případně je kodifikována varianta, která podle našeho názoru neodpovídá současné výslovnostní normě.

Z onomasticky a geograficky zaměřených příruček obsahují údaje o výslovnosti zpravidla jen ty, které se nezaměřují pouze na toponyma domácí. Jak však

⁵ Situace, jak se zdá, není však o mnoho lepší ani v jiných jazycích, srov. M. Mangold [1995: 409]: „In Etymologie, Lexikographie und Namenkunde (Monographien, Zeitschriften, Nachschlagewerke) wird die Aussprache wenig beachtet.“ O nutnosti vzniku samostatné publikace věnované výslovnosti geografických jmen se zmiňuje např. I. Čáslavka [1989: 66].

⁶ Je evidentní, že výslovnost vlastních jmen nelze vyřešit pouze komplexem obecných pravidel (např. proto, že stejné uskupení grafémů se neče ve všech cizích jazycích stejně), je nutné sestavit především slovník zachycující co nejvíce propriet. Je také nutné přihlídnout k tomu, zda stejně se píšící jméno označující více různých objektů není rozlišeno právě ve zvukové rovině, srov. M. Mangold [1995: 409]: „Bestimmte gleichgeschriebene Namen können verschieden ausgesprochen werden, wenn sie unterschiedliche Namensorten bezeichnen“.

⁷ Srov. konstatování E. Pokorné [1979: 229]: „Standardizovaná podoba cizích zeměpisných jmen a správná výslovnost je důležitá i z jazykového hlediska. Jejich zvuková podoba například má v některých případech vliv i na určení rodu, sklonnosti nebo nesklonnosti jména, na zařazení ke skloňovacímu vzoru, na odvozování adjektiv ap. České mluvnické i jazykové příručky popisují souborně nebo v rámci jednotlivých slovních druhů i chování cizích zeměpisných jmen v češtině. Většinou se však omezují na volbu jednoduchých a stejných příkladů, takže dnes, kdy se zásoba cizích jmen neustále zvětšuje, nenajde uživatel vždy odpověď na všechny otázky, které souvisejí s jejich užíváním.“

⁸ Pro výslovnost toponym v češtině platí stejně obecné zásady jako pro další propria i apelativa cizího původu, blíže viz Harvalík [2004: 107].

⁹ Fonetické podoby některých toponym uvádí dále např. práce V. Strahla [1999]. Existují i příručky věnující se speciálně vlastním jménům z určitého cizího jazyka. Výslovností francouzských zeměpisných jmen se zabývá např. publikace K. Sekventa a D. Šlosara [2002].

ukážeme dále, i u zeměpisných jmen označujících objekt na našem území může docházet k nejasnostem ohledně jejich náležité fonetické podoby.

V publikaci *Původ zeměpisných jmen* se výslovnost jmen uvádí v případě, pokud „sama přímo nevyplývá z jeho transkribované nebo transliterované formy“ [Lutterer, Kropáček, Huňáček 1976: 11]. Uvedené fonetické podoby však nejsou zpracovány jednotně, někdy odrážejí pouze výslovnost ve výchozím jazyce, u mnohých hesel se nepřihlíží k tomu, že pro některá (pravopisně nepočestěná) cizí toponyma se v češtině ustálila jakožto noremní výslovnost jiná, obvykle bližší pravopisné podobě¹⁰. Lze si tak jen stěží představit, že by jazyková poradna doporučila českému mluvčímu vyslovovat název státu USA *Alabama* jako [elebáma], *Oregon* jako [origin] nebo hlavního města Skotska *Edinburgh* jako [edynbara]¹¹. Domníváme se, že by užití takovýchto podob bylo hodnoceno jako velice nápadné, příznakové a v některých situacích by dokonce mohlo dojít až k nedorozumění. Tuto skutečnost si zřejmě uvědomovali autoři *Geografického místopisného slovníku světa*. U hesel *Alabama* a *Oregon* zde výslovnost není zachycena, což evidentně znamená, že v češtině odpovídá grafické podobě. U hesla *Edinburgh* je uvedena jak původní varianta [edynbere], tak i česká noremní výslovnost [edyg]¹². Nikde v tomto zdroji se však uživatel nedozví, jakým způsobem byly uzusalní/noremní české fonetické podoby zjišťovány¹³, což by mohlo metodologicky napomoci při tvorbě nových příruček. Poučení o výslovnosti cizojazyčných zeměpisných jmen je možné najít i v atlasech (např. *Školní atlas světa*, 2011). Ani zde není uvedeno, jak byly výslovnostní údaje získávány.

Zřejmě kvůli metodické nejasnosti a nejednotnosti se lze setkat ve výše uvedených zdrojích i s rozporuplnými a spornými výslovnostními doporučeními. Fonetická podoba švédského názvu města *Göteborg* je v *Původu zeměpisných jmen* zachycena jako [jetebork], v *Geografickém místopisném slovníku světa* jako [ge- i jé-] a ve *Školním atlase světa* jako [jeteborj]. Ve třech příručkách tak nalézáme čtyři různé varianty. Podle našeho zjištění např. profesionální mluvčí českého veřejnoprávního rozhlasu vyslovují výhradně podobu [jetebork], 2. pád [jeteborgu]. Varianta [jeteborj] sice pravděpodobně nejlépe vystihuje výslovnost ve švédštině, v českém prostředí se však podle našeho názoru nepoužívá, a to i proto, že by si vynutila nesklonnost daného názvu. Tento příklad názorně demonstruje fakt,

¹⁰ Podrobněji k uvádění výslovnosti v této příručce viz Stich [1982: 93–95].

¹¹ Při uvádění fonetických transkripcí zachováváme přesné znění přepisu výslovnosti v citované příručce.

¹² Problémy s výslovností toponyma *Edinburgh* zmiňuje i M. Mangold [1995: 410].

¹³ Uvedené příklady názvů *Alabama*, *Oregon* a *Edinburgh* zachycuje i *Slovník spisovné češtiny*, autoři *Geografického místopisného slovníku* tedy mohli vycházet z tohoto zdroje, řešení se naprosto shoduje. Vzhledem k tomu, že *Geografický místopisný slovník* je ve srovnání se *Slovníkem spisovné češtiny* z hlediska toponym nesrovnatelně obsáhlejší, jsou zde potřeba uvádět výslovnostní podoby i u hesel, která nikde v jazykovědných zdrojích nejsou obsažena, srov. např. název nizozemského města *Hilversum*.

že znalost české fonetické podoby je důležitá i pro užívání (skloňování) názvů v psaných textech, proto by neměla být opomíjena. Jiný problém představuje jméno *Faerské ostrovy*. Geografický místopisný slovník světa uvádí výslovnost [fer-], Školní atlas světa [fér-], uzuální a i noremní je podle našich zjištění však grafice odpovídající forma [faer-], kterou uvádí i příručka *Vžitá česká vlastní jména geografická* [Čáslavka a kol. 1982].

Z uživatelského hlediska možná poněkud překvapivě nejsou údaje o výslovnosti zařazeny do příručky *Jména států a jejich územních částí* [2009] a do *Indexu českých exonym* [2011]. Ne všechna zde uvedená exonyma jsou podle našeho názoru výslovnostně neproblematická a zřetelná s ohledem na podobu grafickou (srov. norský *Edgeiv ostrov*, australské *Eyrovo jezero*, německé *Chiemské jezero* atp.). Tzv. zvuková exonyma (tj. jména, která se v češtině píšou stejně jako ve výchozím jazyce a která byla pozměněna pouze ve zvukové rovině) nebyla do indexu zařazena [srov. úvodní část: 6].¹⁴ Index je tedy určen především uživatelům psaného, nikoli mluveného jazyka. Předchůdcem Indexu českých exonym je příručka *Vžitá česká vlastní jména geografická* [Čáslavka a kol., 1982], v níž fonetické podoby toponym zaznamenány jsou. Je škoda, že tyto užitečné informace nejsou uváděny i nadále.

Jednou z komplikací při stanovování ortoepické podoby, která je s výslovností cizích toponym spojena, je různá míra počest'ování jmen a k tomu již tradiční, delší dobu užívaná podoba některých jmen, která nerespektuje česká ortoepická pravidla (která uvádí kodifikační příručka *Výslovnost spisovné češtiny* [1978]), tj. výslovnost v úzu naprosto převažující neodpovídá podobě kodifikované [srov. Harvalík, Boháč 2000: 235–236]¹⁵.

Tazatelé, kteří si uvědomují, jak se dané jméno čte ve výchozím jazyce, se tak na jazykovou poradnu obracují s tím, že se v češtině setkávají s výslovností, která původní podobě neodpovídá. Jedná se např. o *Legerovu ulici*¹⁶ a dále o španělská toponyma *Sevilla* a *Mallorca*. U těchto pojmenování je problematické, zda je v češtině ortoepické vyslovovat skupinu *ll* jako [lj], nebo pouze [l], či [j]. Podle příručky *Výslovnost spisovné češtiny* [1978] se skupina *ll* ve španělských slovech čte v češtině jako [lj], čemuž odpovídá i údaj ve *Slovníku spisovné češtiny*, že španělské město *Sevilla* se vyslovuje jako (sevilja). V případě *Mallorky*

¹⁴ Srov. k tomu M. Harvalík [1998: 262]: „V obecném povědomí obvykle nebývají zvuková exonyma vůbec k exonymům počítána, přesto však mezi nimi své místo mají.“ Zvuková exonyma pak lze ještě rozlišit na tzv. výslovnostní a tzv. artikulační exonyma, podrobněji viz Harvalík [1998: 262–263; Harvalík 2004: 109].

¹⁵ Např. A. Stich ve své jinak pozitivně laděné recenzi vytýká publikaci *Výslovnost spisovné češtiny* (1978) především skutečnost, že pramálo přihlíží ke skutečné výslovnosti, která se v jazykové praxi ustálila, např. u jména *Essex* aj. [viz Stich 1982: 91].

¹⁶ Z francouzštiny vycházející výslovnost příjmení *Léger* zní [leže], v názvu ulice však převládla výslovnost [leger]. Tento fakt zmiňuje rovněž publikace *Pražský uličník*: „Správná výslovnost jeho příjmení zní ‚leže‘, avšak v názvu ulice převládla fonetická výslovnost.“ [Lašťovka, Ledvinka a kol. 1997: 396], užití spojení „fonetická výslovnost“ je zde bohužel naprosto nesprávné a zavádějící.

je však ve Slovníku spisovné češtiny zachycena jak výslovnost (maljorka), tak i (malorka). Variantu (majorka) lingvistické zdroje nezaznamenávají, v úzu se s ní ale běžně setkáváme. Naopak kodifikovaná varianta (maljorka) se vyskytuje zřejmě méně často.

Vlivem rozšíření z angličtiny mají někteří neinformovaní mluvčí tendenci vyslovovat všechna cizí toponyma tak, jako kdyby daná jména pocházela právě z anglického prostředí. Týká se to i pojmenování pocházejících ze slovanských jazyků, typickým příkladem jsou Čechy hojně navštěvovaná chorvatská letoviska (např. název ostrova *Cres*). Do jazykové poradny dorazil rovněž dotaz, jak vyslovovat název *Hackerova* patřící ulici v pražských Bohnicích. Ulice je pojmenovaná po českém učiteli a loutkáři Karlu Hackerovi [srov. Lašťovka, Ledvinka a kol. 1997: 187], jde tedy evidentně o německé příjmení v českém prostředí, jehož náležitá výslovnost je (hak(e)rova). Podobnost s přejatým apelativem *hacker* (hekr), které pochází z angličtiny, je čistě náhodná, zvukovou podobu (hegrova) tudíž nelze doporučit.

Dotazy na náležitou výslovnostní podobu zaznamenáváme překvapivě nejen u přejatých toponym, ale i u zeměpisných jmen českých. Vyskytl se např. dotaz na výslovnost názvu přírodní rezervace *Břehyně-Pecopala*¹⁷, který je však, jak potvrdil sám tazatel, pro mluvčí natolik neprůhledný, že ho často vyslovují s „poangličtěnou“ výslovností [pekopala]. Jakožto výslovnostně problematické se českým mluvčím jeví rovněž vsetínské urbanonymum *Poschla*.

Dalšími příklady toponym, která jsou českého (respektive slovanského) původu, avšak zaznamenáváme silnou tendenci realizovat u nich výslovnost pro češtinu netypickou, jsou hydronymum *Botič* (jehož výslovnost je ve Slovníku spisovného jazyka českého kodifikována jako [bořič])¹⁸ a místní jméno *Bedihošť*¹⁹. Náležitá zvuková podoba skupiny *ti* a *di* by zde měla být měkká, tj. [tʲ] a [dʲ], v úzu však výslovnost kolísá a často se objevují varianty tvrdé, tj. [botič] a [bedrhošť].

Naopak některá propria cizího původu rovněž v češtině zdomácněla natolik, že se v nich výslovnost skupiny *di*, *ti*, *ni* řídí pravidly charakteristickými pro slova domácí, např. jména řek *Nisy*²⁰ a *Tisy*²¹, jejichž výslovnost je podle Pravidel českého pravopisu, respektive Slovníku spisovné češtiny pouze měkká, v úzu však kolísá.

¹⁷ Původ pojmenování *Pecopala* evidentně souvisí se slovem *pec* [srov. Balatka a kol. 1987: 400, heslo *Pec*].

¹⁸ M. Frydrih [1961] vykládá hydronymum *Botič* ze staročeského slovesa *botěti*.

¹⁹ Původ tohoto místního jména se vztahuje k antroponymu *Bedihost*, které souvisí se slovesem *bdít* [srov. Hosák, Šrámek 1970; Svoboda 1964: 94].

²⁰ Původ tohoto pojmenování není příliš jasný, zřejmě jde o germánský nebo keltský základ. Jsme si vědomi toho, že řadit takto starý název mezi propria cizího původu je přinejmenším sporné. Výslovnostní úzus je podle našich zkušeností nejednotný.

²¹ Název řeky *Tisa* vznikl zkrácením jejího antického jména *Pathissus*, s apelativem *tis* zřejmě nesouvisí [srov. Lutterer, Kropáček, Huňáček 1976; Rejzek 2001]. Protéká Ukrajinou, Maďarskem

Dále se v češtině vyskytují vlastní jména, u nichž je cizí původ naprosto evidentní, skupiny *di/ti/ni* by se v nich (i podle příruček) tedy měly číst tvrdě jakožto [dɪ/tɪ/nɪ], přesto v úzu výslovnost buď kolísá, nebo převažují podoby měkké. Týká se to např. zeměpisných názvů *Apeniny* a *Maledivy* a rovněž kupř. srbských jmen jako *Vojvodina*, *Priština* atp.

Z dalších výslovnostně problematických jevů, které jsme na základě dotazů v jazykové poradně u toponym zaznamenali, jmenujme ještě nejasnosti ohledně vokalické kvantity v zeměpisných jménech cizího původu (např. pražská *Troja*) nebo vypouštění samohlásky *e* u jmen zakončených na *-er* a *-el* (např. výslovnost názvu města *Hannover* (hanóv(e)r).

Nejen při řešení otázek týkajících se výslovnosti (obzvlášť cizích) toponym pocítujeme nedostatek aktuálních podrobných příruček odrážejících současnou výslovnostní normu. Zjišťování úzu a normy užívání zeměpisných jmen v češtině považujeme za jeden z důležitých výzkumných úkolů, který by neměl být odkládán.²² Jako nejvíce problematické se zde zatím jeví, z jakých zdrojů údaje o uzoálních a noremních výslovnostních podobách získávat. Pro češtinu totiž zatím neexistují dostatečně rozsáhlé korpusy mluveného jazyka, které by umožňovaly i fonetická zkoumání. Jedním ze zdrojů by se mohl stát např. multimediální korpus mluvené češtiny Dialog obsahující nahrávky českých televizních pořadů a vznikající korpus Monolog zaměřený na monologické projevy profesionálních mluvčích českého veřejnoprávního rozhlasu. Kvůli omezenému rozsahu těchto korpusů je však potřeba hledat i další zdroje a metody výzkumu.

Přínosná by pak byla spolupráce geografů, kartografů a onomastiků s fonetiky. Např. názvoslovná komise Českého úřadu zeměměřického a katastrálního se v současnosti problematikou zvukové podoby exonym v češtině nezabývá, žádného českého člena nemá ani pracovní skupina pro výslovnost v rámci UNGEGN (Working Group on Pronunciation, United Nations Group of Experts on Geographical Names)²³.

Pokud jde o kodifikaci výslovnosti exonym (a cizích slov vůbec), je nutné mít na paměti stále platné konstatování F. Daneše [1965: 171]: „Každému, kdo se podrobněji, na rozsáhlejších materiále, zabýval zkoumáním současné ortoepické normy cizích slov v češtině, je zřejmé, že je v ní značná rozkolísanost a nepravidelnost. Proto kodifikace takové normy musí být velmi uvážlivá, nemá-li se stát brzdou ve skutečném postupném ustalování normy, nemá-li ji ještě více rozkolísávat, místo aby ji perspektivně sjednocovala. A takové nebezpečí skrývá v sobě

a Srbskem, je proto obtížné stanovit, ze kterého jazyka její jméno do češtiny přišlo. K situaci ve slovenštině viz příspěvek S. Ondrejoviče [2001].

²² Stejný názor zastávají i M. Harvalík a P. Boháč [2000: 236]: „Als eine der wichtigsten Aufgaben für die Zukunft zeigt sich deswegen eine gründliche Untersuchung des heutigen Aussprache – und graphischen Usus und die nachfolgende Kodifikation sowohl der gesprochenen als auch der schriftlichen Form tschechischer Exonyme“. Totéž stanovisko vyjádřila již dříve E. Pokorná [1979 a 1980].

²³ Viz <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEGN/wg9.html>, cit. (přístup k 2012.10.17).

každý kodifikační postup, který řeší výslovnost každého slova izolovaně, případ od případu. Soudím, že v dané situaci nestačí jen zjišťování výslovnostního obvyčeje u jednotlivých slov, nýbrž neméně důležité, ne-li důležitější, je hledat obecné zákonitosti nebo tendence, které jsou za těmito jednotlivými jevy skryty.”

Bibliografie

- Balátka Břetislav a kol., 1987, *Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny*, Praha.
- Čáslavka Ivo, Štusáková Hana, Vyskočilová Pavla, Mucha Ludvík, Horák Jiří, Roubík Ondřej, 1982, *Vžitá česká vlastní jména geografická*, Praha.
- Čáslavka Ivo, 1989, *K současnému trendu internacionalizace při standardizaci geografických jmen*, Aktuálně úlohy onomastiky z hlediska jazykové politiky a jazykové kultury, Bratislava, 61–69.
- Daneš František, 1965, *K výslovnosti znělých souhlásek v přejatých slovech*, „Naše řeč” 48, 161–171.
- Frydrih Miroslav, 1961, *K etymologii jména Botič*, „Zpravodaj Místopisné komise ČSAV” 2, 306–307.
- Geografický místopisný slovník světa*, 1999, Praha.
- Harvalík Milan, Boháč Pavel, 2000, *Exonyme und Standardisierung fremder geographischer Namen im Tschechischen*, „Onoma” 35, 229–257.
- Harvalík Milan, 1998, *K problému klasifikace exonym*, „Slovo a slovesnost” 59, 259–265.
- Harvalík Milan, 2004, *Synchronní a diachronní aspekty české onymie*, Praha.
- Hosák Ladislav, Šrámek Rudolf, 1970, *Místní jména na Moravě a ve Slezsku I*, Praha.
- Index českých exonym*, 2011, Praha.
- Jména států a jejich územních částí*, 2009, Praha.
- Kadmon Naftali, 2006, *Language and the conversion of geographical names*, Manual for the National Standardization of Geographical Names, New York, 99–106.
- Lašťovka Marek, Ledvinka Václav a kol., 1997, *Pražský uličník*. Encyklopedie názvů pražských veřejných prostranství, 1. díl: A–N, Praha.
- Lutterer Ivan, Kropáček Luboš, Huňáček Václav, 1976, *Původ zeměpisných jmen*, Praha.
- Mangold Max, 1995, *Phonologie der Namen: Aussprache*, [in:] *Namenforschung: Ein internationales Handbuch zur Onomastik*, Berlin–New York, 409–414.
- Ondrejovič Slavomír, 2001, *O výslovnosti pomenovania rieky Tisy*, „Slovenská řeč” 66, 63.
- Pokorná Eva, 1979, *K podobám cizích zeměpisných jmen v češtině*, Aktuální otázky jazykové kultury v socialistické společnosti, Praha, 224–229.
- Pokorná Eva, 1980, *Podoby cizích zeměpisných jmen některých českých publikacích*, Spoločenské fungovanie vlastných mien, Bratislava, 165–168.
- Pravidla českého pravopisu*, 1994, Praha.
- Pravidla českého pravopisu*, 1999, Praha.
- Sekvent Karel, Šlosar Dušan, 2002, *Jak užívat francouzská vlastní jména ve spisovné češtině*, Praha.
- Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, 2003, Josef Filipec, František Daneš, Jaroslav Machač, Vladimír Mejstřík (red.), Praha.
- Slovník spisovného jazyka českého*, 1960–1971, Bohuslav Havránek (red.), Praha.
- Stich Alexandr, 1982, *Výslovnostní kodifikace přejaté slovní zásoby*, „Naše řeč” 65, 86–101.
- Strahl Vlastimil, 1999, *Klíč k výslovnosti cizích vlastních jmen v češtině*, Praha.
- Svoboda Jan, 1964, *Staročeská osobní jména a naše příjmení*, Praha.
- Školní atlas světa, 2011, Praha.
- Výslovnost spisovné češtiny. Výslovnost slov přejatých*, 1978, Praha.

Veronika Štěpánová

Specificities of pronunciation of toponyms in Czech

(Summary)

The paper is focused on the pronunciation of foreign and native toponyms in the contemporary Czech. The analysed material is based especially on the questions addressed to the language consulting centre of the Institute of the Czech Language, Academy of Sciences of the Czech Republic. The pronunciation of a high number of toponyms is not stabilised in Czech and no work dealing with this topic in detail and formulating a complex of general rules is available. This gap is experienced by everybody who needs to use a problematic toponym even in its written form, for the declension of proper names is influenced especially by their pronunciation. If the pronunciation of toponyms is recorded in the manuals, various dictionaries include even inconsistent and contradictory pronunciation recommendations. The article analyses the names *Edinburgh*, *Göteborg*, *Faerské ostrovy*, *Sevilla*, *Mallorca*, and others.

Słowa kluczowe: toponim, wymowa, poradnia językowa.

Keywords: toponym, pronunciation, language consulting centre.